

Den pædagogiske læreplan for Ribisgården

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Vejledning	3
Kerneopgaven	3
Organisering af læringsmiljøer	3
Organisk organisering i Ribisgården	3
Begrebet organisk er særligt kendetegnet som:	4
Evalueringskultur	4
Visuel Pædagogisk tilrettelæggelse, refleksion, dokumentation og evalueringskultur	4
Visuel Pædagogisk Tilrettelæggelse	4
Visuel Pædagogisk Refleksion	5
Barnesyntet	6
Barnesyntet i Ribisgården	6
Barnesyntet i Ribisgården 1-3-årige	7
I vuggestuen arbejder vi med en organisk organisering	7
Læringsmiljøer og pædagogisk tilrettelæggelse i Ribisgården for de 1-3-årige	7
Barnesyntet i Ribisgården 3-6-årige	9
Også i børnehaven er det en meget stor værdi, at alle børn bliver set, hørt og forstået:	10
Dannelse og børneperspektivet	11
Dannelse og børneperspektivet i Ribisgården for de 1-3-årige	11
At blive nysgerrig på verden omkring os	11
Hvad er de gamle for noget?	11
Dannelse, ligestilling og demokrati medtænkes i hverdagens mange timer	11
Dannelse og børneperspektivet i Ribisgården for de 3-6-årige	12
Medskaber af egen læring	12
Børnemøder	12
Børnefællesskaber	12
Børnefællesskaber i Ribisgården for de 1-3-årige	12
Børnefællesskaber i Ribisgården for de 3-6-årige	13
Børn i udsatte positioner i Ribisgården	13
Hvad betyder systemisk tænkning?	13
Det tværfaglige samarbejde	14
Legen	14
Legen i Ribisgården for de 1-3-årige	14
Eksempel på en legende læring	14
En legefartælling fortalt af en pædagog:	14
Den voksnes rolle i legen:	15
Vi arbejder med børns krop og sanser, fortalt af en pædagog	15
Legen i Ribisgården for de 3-6-årige	15
Undersøgende og eksperimenterende leg	16
Udvidelse af børns begrebsverden	16
Legezoner og nærværende voksne	17
Legezoner og nærværende voksne i Ribisgården	17
Vi åbner ude hver dag i børnehaven	17
Læring i zonerne for de 1-3-årige	17
Læring i zonerne for de 3-6-årige	17

Overgange i børns liv	18
Overgange i børns liv for de 1-3årige	18
Overgange i børns liv for de 3-6 årige	19
I børnehaven gør vi følgende for at skabe en tryk overgang til skolen.....	19
Derudover arbejder vi med følgende:.....	19
Forældresamarbejde i et børneperspektiv.....	20
Forældresamarbejde i Ribisgården for de 1-3årige.....	20
Vi er sammen om at styrke barnet med fokus på	21
Forældresamarbejde i Ribisgården for de 3-6årige.....	21
Vi hjælper hinanden.....	21
Det åbne dagtilbud – guld i nabolaget	21
Guld i nabolaget for de 1-3-årige	21
Guld i nabolaget for de 3-6årige	22
Den strategiske bestyrelse	22
Den strategiske bestyrelse i Ribisgården.....	22
Fokuspunkterne er følgende.....	23
Bilag	24
Bilag 1: Dagtilbudslovens §9 – udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	24
Bilag 1a: Visuel Pædagogisk Refleksion – Brillerne med 2 læringsmål	25
Bilag 2: Forældresamarbejdet: Vision for forældresamarbejdet.....	26

Indledning

Velkommen til Ribisgårdens styrkede læreplan. Ved at læse denne håber vi I får et indtryk af hvem vi er i Ribisgården og hvordan vi arbejder med børns trivsel, udvikling, læring og dannelse i de år de går hos os.

Vejledning

Den pædagogiske læreplan for det enkelte dagtilbud skal kort beskrive, hvordan de lovmæssige krav omsættes til den daglige pædagogiske praksis. Der skal udarbejdes en pædagogisk læreplan for børnegruppen i alderen 0-2 år og en fra 3 år og frem til skolestart.

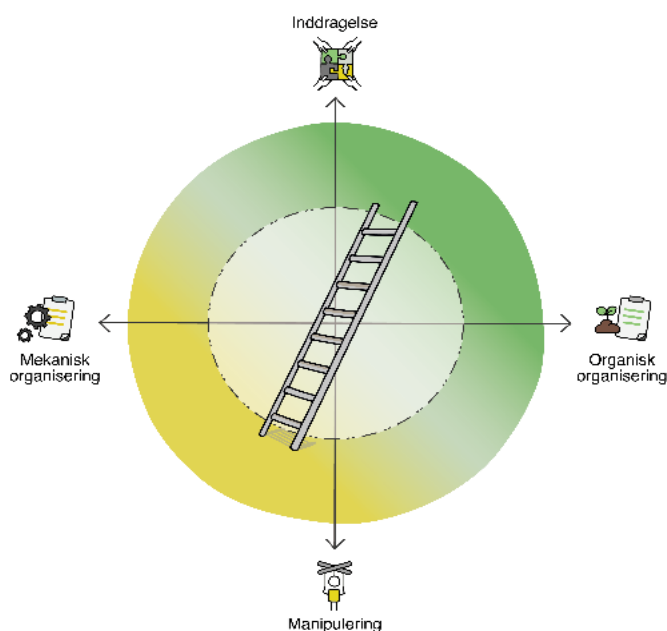
Ud over kravet om, at den pædagogiske læreplan skal være skriftlig, er der ikke andre formkrav til læreplanen.

Kerneopgaven

Når vi beskriver kerneopgaven, er det med afsæt i, at vi skal fremme børns trivsel, udvikling, læring og dannelse gennem trygge pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv. For at understøtte dette, organiserer vi børnenes læringsmiljøer.

Organisering af læringsmiljøer

- Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for og på tværs af seks pædagogiske læreplanstemaer, hvor hvert tema er nærmere beskrevet i et bilag.
- De seks læreplanstemaer indeholder en række overordnede elementer, som børn i dagtilbud skal møde i det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet. Det beslutes lokalt, hvordan de overordnede elementer konkret omsættes organisatorisk og pædagogisk i det pædagogiske læringsmiljø i hverdagen.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal ligeledes tilrettelægges inden for to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes læring.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal inddrage hensynet til børnenes alder, forskellige forudsætninger og børnegruppens sammensætning.

Organisk organisering i Ribisgården

Mulighedsrummet for børneperspektiver er opdelt i fire arenaer (scenarier). Scenariekrydset består af to akser. X-aksen udspænder sig mellem polerne *mekanisk organisering* og *organisk organisering*. Mekanisk organisering er den strukturelle side af læringsmiljøet og *organisk organisering* er læringsmiljøets pædagogiske processer. På Y-aksen udspænder børneperspektiver sig mellem *manipulering* af børnene og *inddragelse* af børnene.

De fire arenaer kan opdeles i to perspektiver, *udefra-* og *indefraperspektiverne*. Udefraperspektivet refererer til dagtilbudsloven af 2018s rammer og indhold. Indefraperspektivet referer til organisatorisk og pædagogisk praksis, erfaringer og teori.

Både i vuggestuen og i børnehaven har vi store og små fællesskaber frem for stuer.

I vores organiske organisering oplever vi, at de pædagogiske medarbejdere tager initiativ, følger op på ideer og arbejder kreativt. Det opleves som en organisation med en fin grad af innovation.

En medarbejder udtrykker: *"Stor fan af vores organiske organisering, et åbent hus, sparre med hinanden, bliver klog på hinanden, arbejde sammen på kryds og tværs, skabe fede rammer for os selv og børnene. Glad for det ikke hedder mig og mine børn, men vi taler sammen i fællesskabet og finder en måde at lykkes på, og føler os ikke alene. Vi har et stærkt fællesskab. Det hjælper vores organiske organisering med. Vi afstemmer os med hinanden. Nogen gange åbner vi døren og de små kravler ud i større fællesskaber. Børnene skal have mulighed for at komme ud, så andre skal "flytte" videre. Påvirke hinanden for barnets bedste.*

Begrebet organisk er særligt kendetegnet som:

- variable opgaver i forhold til pædagogerens kompetencer
- afdelingerne koordinerer selv indbyrdes i deres direkte kommunikation
- der findes stor ansvarlighed hos alle
- information sker ad alle mulige kanaler
- magtplaceringen er skiftende
- styringen sker via informationer, feed-back og ved selvkontrol
- værdsatte indstillinger er kreativitet, engagement, åben dialog og gensidig loyalitet

Fordelene ved den organiske organisering ligger i muligheden for fleksibilitet, god koordinering og god udnyttelse af medarbejdernes kompetencer. Dette til glæde for barnets mulighed for læring, udvikling, trivsel og dannelse. Vi har mulighed for at se og følge barnet og skabe små justeringer i nærværsgupperne. Disse vurderinger opstår i vores arbejde med visuel pædagogisk refleksion, som er skemalagt og foregår 3 gange ugentligt. 1 x vuggestue, 1 x børnehave og 1 x fælles mellem afdelingerne.

Evalueringskultur

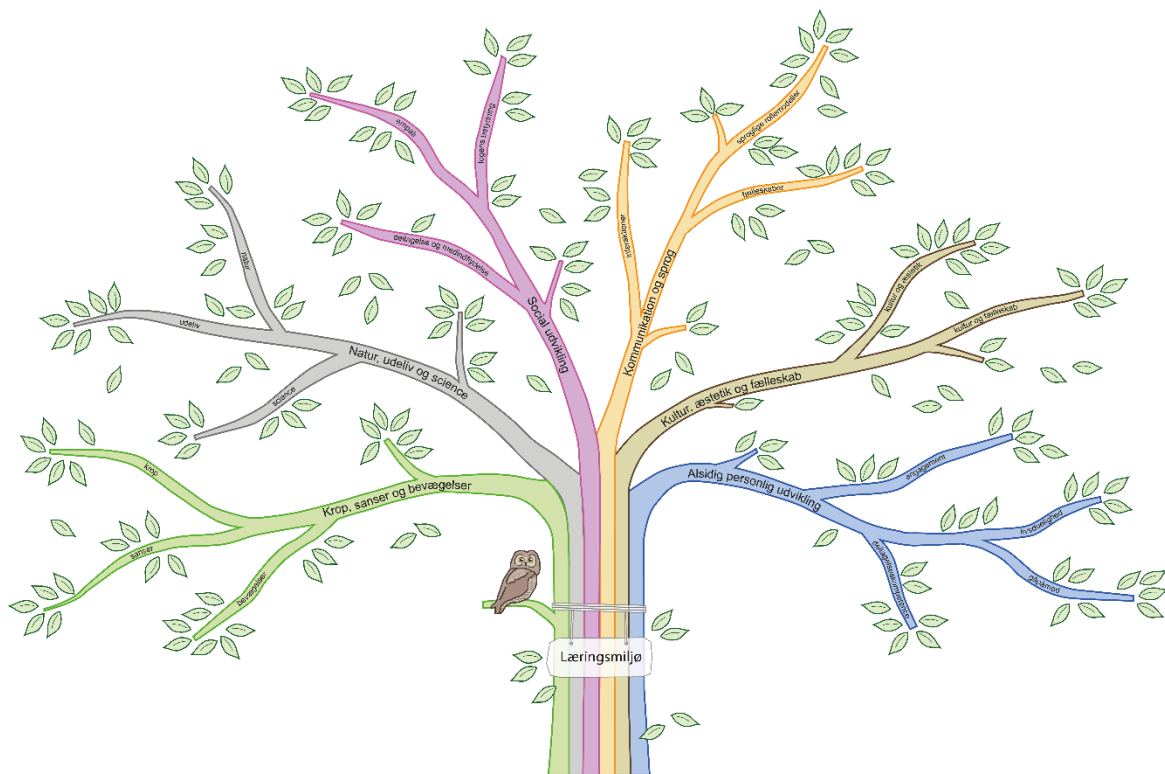
Visuel Pædagogisk tilrettelæggelse, refleksion, dokumentation og evalueringskultur

Visuel Pædagogisk Tilrettelæggelse

Vi har fokus på at arbejde visuelt med læreplanen, da vi fra forskningen ved, at visualisering blandt andet understøtter vores forståelse, vores engagement og vores hukommelse og da netop synet er vores mest dominerende sans. Når vi arbejder visuelt, med det vi kalder "Læreplanstræet", bliver det tydeligt for medarbejdere, forældre og børn, hvordan vi i tilrettelæggelsen af pædagogiske aktiviteter kommer hele vejen rundt om læreplanstemaerne, og hvor vi lægger fokus i forhold til de enkelte aktiviteter.

Med den visuelle tilgang bliver det muligt at inddrage børn og forældre i tilrettelæggelsen på en nem og tilgængelig måde. Læreplanstræet består af en stamme, der symboliserer det læringsmiljø, vi arbejder med.

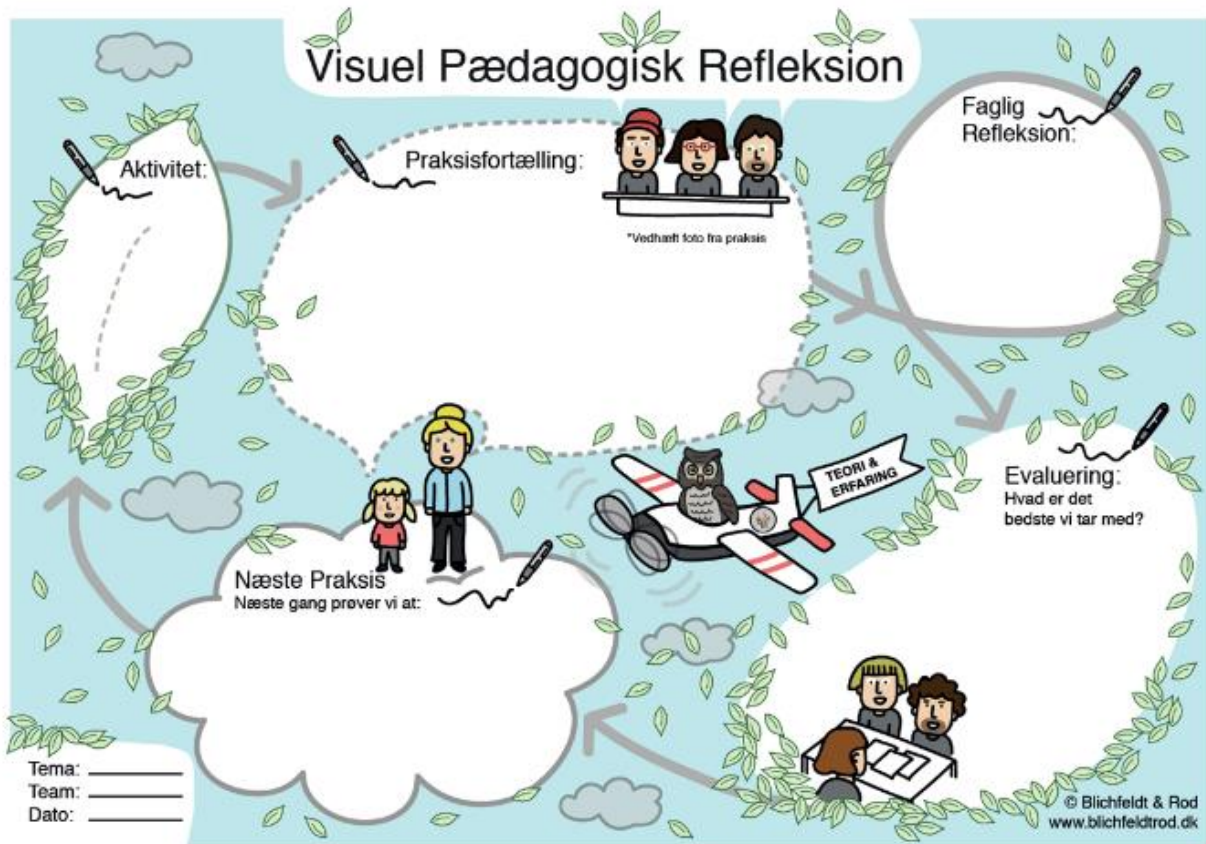
Træet har 6 grene – ét for hvert læreplanstema, samt et antal kviste, der beskriver underpunkterne i læreplanstemaerne. Vi sætter små Post-It på træets grene og kviste med de pædagogiske aktiviteter vi tilrettelægger. De små post-it, der skal forestille at være træets blade, ”plukker” vi af i vores dagligdag med børnene og er det, vores hverdag tager udgangspunkt i.

Visuel Pædagogisk Refleksion

Med samme begrundelse, som for at arbejde visuelt med læreplanen, arbejder vi visuelt med den pædagogiske refleksion, der skal skabe sammenhængen mellem læreplanen og vores praksis. ”Refleksionsbladet” er medarbejdernes redskab til faglige dialoger, med henblik på at skabe udvikling for børnene ved at justere

i vores læringsmiljøer. Den visuelle pædagogiske refleksion tager udgangspunkt i små praksisfortællinger, der perspektiveres og evalueres for at danne grundlag for vores næste pædagogiske praksis med børnene.

Barnesynet

Barnesynet i Ribisgården

Måden vi møder børnene om morgenen, udtrykker en omsorgsfuldhed til glæde for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Der bliver slået på de små klokker, der hænger på havelågen, den voksne, der har barnet i sin nærværsguppe kommer hen og tager imod. Byder indenfor i den tidlige morgenstund. Vinker farvel til mor eller far. Derefter går barnet sammen med den voksne ind i køkkenet og putter sin frugt-madkasse i kurven. Derefter går de sammen mod garderoben, hvor tasken hænges på plads. Nu er tiden kommet, hvor de sammen går ud i haven. Nogle venner er måske allerede kommet og har lyst til at lege. Nogle børn lytter til en lille fortælling i skuret, hvor de fine glødelamper er tændt. Andre synger eller graver i sandkassen. De voksne bliver hos børnene og på et tidspunkt i løbet af morgenen får børnene serveret en morgenhapsere. Der deles vi om lækkerierne mens vi drikker lidt vand. Børnene har deres faste pladser. Nogle spiser ved halmballerne, nogle i skuret mens andre finder en lille bakketop. De yngste børn spiser deres morgenhapsere indenfor, hvor loftslyset slukkes, det lille lys tændes, klangskålen slås an og de synger årstidens sang og navnesang. Børnene peger måske på en lille mariehøne og så må vi også synge den sang.

Når børnene bliver ældre og kommer i børnehaven, så møder vi børnene med samme omsorgsfuldhed til glæde for deres trivsel, udvikling, læring og dannelse.

I Ribisgården har børnene ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskellige tempi. Ethvert barn udvikler egen identitet i et miljø med tryghed og nærvær. Det enkelte barn oplever glæde ved at lære, ved at indgå i sociale fællesskaber og ved at opnå kompetencer til at forandre verden omkring

sig. Vi skal både som forældre og professionelle have de højeste ambitioner for udvikling af vores børns potentialer og dermed skabe de bedste betingelser for børnene.

Vi har etableret gode og inspirerende læringsmiljøer, hvor barnet naturligt udvikler sig og udfolder de kompetencer, de tilegner sig med tiden. Læringsmiljøerne understøtter og drager omsorg for alle børns læring, udvikling, trivsel og dannelse i et fællesskab, hvor alle børn er betydningsfulde. Der er to elementer, som har central betydning for læringsmiljøets understøttelse af børns læring, udvikling, trivsel og dannelse:

- Processer, fx samspillet mellem børn, relationer mellem børn og voksne, samarbejdet mellem medarbejdere, samarbejdet mellem Ribisgården og forældrene mv.
- Strukturer, fx medarbejdernes kompetencer, børnegruppens størrelse, de fysiske rammer og deres æstetiske udformning, normeringer mv.

Barnesynet i Ribisgården 1-3-årige

I vuggestuen er det en meget betydningsfuld værdi for os, at alle føler sig velkomne, uanset hvornår man kommer i vuggestuen - det gælder både barnet, forældrene, bedsteforældre mm.

Vi åbner hver dag året rundt udenfor i vores have.

I vuggestuen arbejder vi med en organisk organisering

Det betyder vi arbejder i store og små fællesskaber. Vi har valgt at oprette "Lillegruppen", hvor børnene starter, når de kommer til os. Det er børn fra 0-1 år, men de kan sagtens blive mere end 1 år, inden vi ser de bevæger sig væk fra Lillegruppen og søger nye fællesskaber; "Hvad mon der sker på den anden side af døren?" "Er der mon andre børn i nærheden, og har de også voksne omkring sig?". Vi ser efter børnenes tegn og spor; vurderer, hvornår de er klar til at blive tilknyttet et fællesskab, der er større, end det de har været i Lillegruppen. Denne vurdering sker i dialog med forældrene.

Læringsmiljøer og pædagogisk tilrettelæggelse i Ribisgården for de 1-3-årige

I vuggestuen har vi organiseret os i store og små fællesskaber.

I alle sammenhænge arbejdes der med børns læring, udvikling, trivsel og dannelse. Vi ser det i hverdagens rutiner og i de spontane og planlagte aktiviteter i store og små fællesskaber.

I nærværsgupperne arbejder vi med vores årstema og med fokus på årstiderne. Her udforsker vi sammen og stiller børnene nøglespørgsmål, således vi sammen kan undre os og finde svar på det, vi søger. Fx finder vi en kastanje og spørger børnene: "Hvad er det? Hvordan ser den ud? Hvad kan vi bruge den til? Hvilket træ stammer den fra? Hvordan føles den? Er den blød, glat, stikker den?". Her er den voksne toneangivende, men alligevel lyttende over for barnets stemme.

Når vi spiser sammen i lidt større fællesskaber arbejder vi med kammeratlighed, hjælpsomhed, vente på tur, samtale og styrkelse af sproget. Vi lære at se op opdage hinanden, opdage vi har venner.

Vi har fokus på, hvordan den enkelte trives, og hvordan de mestrer at indgå i fællesskab med andre. Det er en lang og spændende læringsrejse for det lille barn, der lige har opdaget sig selv. Løbende sikrer vi, at børnene er sammen med nogle af deres venner og trives. Når der sker ændringer, vil forældrene blive kontaktet.

I vores sansehave og i haven er der rig mulighed for at lege alle steder og med alle. Børnene vælger som udgangspunkt selv, og de børn, der har brug for hjælp fra en voksen, får det. De voksne deler sig op i nærværsmedarbejdere og miljømedarbejdere. Nærværsmedarbejderne er sammen med børnene og miljømedarbejderne hjælper de børn, der har brug for at blive skiftet, trøstet, tale med forældre mv. Hermed giver vi børnene mulighed for ikke at blive afbrudt af de voksne i legen.

Vi har to fællesskaber:

- Nærværsgupper
- Spisegrupper

Nærværsgupperne er opdelt i alder, udvikling og trivsel. Det betyder vi har en:

- Lillegruppe i alderen 0-1,4 år ca.
- Mellemgruppe i alderen 1,4- 2,6 år ca.
- Storgruppe i alderen 2,6-3 år ca.

Disse nærværsgupper opdeles i mindre nærværsgupper, hvor der er 3-4 børn og 1 voksen sammen. . Igen ser vi på, hvad børnene viser af tegn og spor, og ud fra deres trivsel og udvikling opdeler vi dem i disse mindre nærværsgupper, hvor de får en fokuseret opmærksomhed sammen med en voksen.

Spisegrupperne er et lidt større fællesskab, hvor nærværsgupperne sidder samlet for mellemgruppen, og storgruppen sidder for sig, og lillegruppen sidder for sig.

Når børnene skifter nærværsgruppe og spisegruppe, er det altid, efter vi har haft en visuel pædagogisk refleksion og efterfølgende i dialog med forældrene.

Ex: De små børn i lillegruppen vokser til, og viser tegn på, at de gerne vil opleve, hvad der sker på den anden side af døren. De kravler ud, se søger andre børn og bliver ude i de lidt større fællesskaber over tid. Når vi ser det taler vi sammen med forældrene om, at det er tid til at børnene kommer i en nærværsgruppe tilknyttet mellemgruppen. Oftest kommer flere børn ud på samme tid og der følger en voksen med fra gruppen, således det er trygt og kendt for børnene.

Organisk organisering er en struktur, hvor vi alle dage har legen i centrum, hvor børnene i den tidlige morgen og sene eftermiddag leger med hinanden på tværs af alder. Alle dage er børnene opdelt i Nærværsgupper, hvor det lille børnefællesskab er sammen med en voksen, hvor de fordyber sig i vores årstema.

- Hver morgen samles vi i spisegrupperne, hvor børnene får deres morgenhapsere, dette gælder også Lillegruppen. Morgenhapsere består af brød og grønt på fade der appellerer til sanserne, farver, tekstur og årstider.
- Vi synger årstidens sange og hilser på hinanden.
- Vi gør os umage med, at alle bliver mødt af nærværende pædagogiske voksne. De pædagogiske voksne leger og er til stede hos børnene.
- Når børnene er klar og har brug for større udfordringer, og når de er omkring 2½ årsalderen kommer de i nærværsgruppe med de ældste børn. I denne nærværsgruppe bliver der arbejdet med overgangen til børnehaven, der stilles større krav til deres samspil med andre, hjælpsomhed, robusthed, gåpåmod, og til at blive bevidst om deres krop og sundhed.

- Når børnene er klar til at komme op i børnehaven, ser vi på deres venskaber, udvikling og trivsel - det behøver ikke altid at gå efter alder. Omkring 3 års alderen kommer børnene op i børnehaven. Det sker i tæt samspil med børnehaven og forældrene.
- I Ribisgården har vi altid stor respekt for barnets trivsel og udvikling. Alle er forskellige, og nogle har brug for en særlig opmærksomhed i hverdagens mange timer, og det gør vi efter den bedste pædagogiske vurdering.

Barnesynet i Ribisgården 3-6-årige

I Ribisgården sætter vi rammerne for børnenes læringsmiljø. En organisering af børnefællesskaber, hvor vi styrker børnenes læring, udvikling, trivsel og dannelse.

Det betyder, at vores børn fordeles ud på 4 større fællesskaber. Disse fællesskaber er aldersopdelte. I yderti-merne har børnene mulighed for at blande sig med hinanden. De store er kulturbærere og mesterlærere for de små. At styrke fællesskabet er den røde tråd i barnets tid i Ribisgården – fra vuggestue og til de skal i skole.

Vi vil fortsat gerne styrke børnenes relationer, langsommeligheden og have færre skift. Derfor går vi fra 4 ugers skift til 6 ugers skift i børnenes nærværsgupper.

Derudover har vi erfaret, at de 3 årige er på overarbejde i skoven. Det betyder de bliver hjemme i børnehaven det første års tid og ikke er en del af skoven, førend de rykker op i lille mellemgruppe.

Ligeledes har vi erfaret, at de kommende skolebørn profiterer af at være sammen og i skoven i en længere periode på 3 måneder op til deres skolestart. Børnene får et længere forløb, hvor der bliver en særlig fokus på børnenes dannelse, mod og robusthed. Et fokus på egen sundhed og selvhjulpethed. Således styrker vi børnene til at møde skolen og de forventninger der ligger der. Det giver luft til de øvrige børn der er hjemme.

Vi går fra stuer til nærværsgupper, således vi kun arbejder med én organisationsform.

Vores nærværsgupper:

- Lillegruppe
- Lille mellemgruppe
- Store mellemgruppe
- Storegruppe

Hvordan finder vi rundt i det hele?

Vi har lavet en gruppeoversigt over hvilke børn og voksne der er sammen. Grupperne har en fleksibilitet, hvor vi tilpasser det enkelte barns udvikling, trivsel, læring og dannelse. Enkelte børn kan have brug for at blive tilknyttet en anden gruppe, og dermed et skift. Det sker altid i tæt samarbejde med den enkelte familie.

Børnegrupperne er de samme, hvor børnene følges ad sammen med deres venner. I deres turnus møder de forskellige voksne med forskellige kompetencer. Børnene bevæger sig over tid rundt i de 4 forskellige nærværsgupper, hvor de udvikler deres personlige kompetencer, udforsker deres kreative kompetencer, deres sociale legekompeter, deres naturkompetencer, kropslige og sproglige kompetencer.

Forældresamtaler

Når vi inviterer ind til forældresamtaler, så har vi forberedt samtalen i personalegruppen, således børnene bliver set af flere forskellige voksne, og dermed oplever der er en rød tråd og et nuanceret stærkt kendskab til alle børn.

Vi har en mangfoldighed af samtaler, hvor det fx giver mening, at en voksen fra vuggestuen deltager i samtalen, for at skabe den røde tråd i barnets udvikling.

I det hele taget vægter vi dialogen og det tætte samarbejde med familierne højt. Derfor er I også altid velkommen til at ringe eller be om en samtale.

I gruppen med de kommende skolebørn arbejder vi med nedenstående tiltag:

- skolebesøg
- overgangssamtaler
- legeaftaler
- ceremoni
- lucia
- en afslutning for børnene, hvor der holdes tale: Afslutningen afholdes i lidt større fællesskaber, hvor de yngre børn lytter til talerne
- talen overleveres til børnene ved en ceremoni, hvor de træder gennem livets port. Her deltager familierne
- tager på heldagstur og kommer først hjem, når børnehaven lukker.

Også i børnehaven er det en meget stor værdi, at alle børn bliver set, hørt og forstået:

- Hver morgen bliver der sagt godmorgen med navn og smil til alle børn.
- Hver morgen i alle årstider åbner vi udenfor i vores naturskur, hvor der sidder minimum 1 voksen og byder velkommen. Her er der mulighed for at tegne, læse bøger, sidde tæt hos en voksen og nyde en kop te. Vi samles i vores nærværsgupper efter morgenhapserne.
- Børnene har indflydelse på egen læring, hvilket betyder, at vi spørger børnene, hvad de gerne vil arbejde med relateret til vores Årstema: Deres betragtninger kommer i spil sammen med den læring, den voksne sætter i spil, når vi arbejder med Visuel Pædagogisk Tilrettelæggelse.
- Alle dage i ydertimerne leger børnene på tværs af store og små fællesskaber ude og inde. Børnene vælger, og vi følger deres spor og initiativer. Ligeledes åbner vi værkstedet, hvor børnene udfolder deres kreative evner ved brug af genbrugsmaterialer.
- Science-værkstedet er åbent for de kommende skolebørn, der opdeles i mindre fællesskaber. Her eksperimenterer vi med: *"Hvad er en regnbue, kan vi selv lave en, hvordan..."*
- Alle dage samles vi i vores nærværsgupper. En af disse grupper er vores naturgruppe, som på skift tager nærværsgupperne på tur ud af huset. Børnene i nærværsgupperne er opdelt i alder, trivsel og udvikling. Disse grupper forandres over tid, og vi sikrer at være i dialog med forældrene til de børn, der er involveret.
- De pædagogiske medarbejdere i Ribisgården arbejder alle med relationsarbejdet, der styrker børnenes relationer på kryds og tværs og bruger forældrene som medspillere.
- I Ribisgården har medarbejderne et stort kendskab til det enkelte barn og deres familier. Flere børn har eller har haft søskende i Ribisgården.

Dannelse og børneperspektivet

Dannelse og børneperspektivet i Ribisgården for de 1-3-årige

Vi er i dag blevet bevidste om vores omverden på en anden måde, end hvad vi tidligere har været. Emner som bæredygtighed og verdensmål er kommet på dagsordenen, og det skal børnene blive bevidste om, allerede når de starter i vuggestuen. Der er her, sammen med de kreative aktiviteter, at dannelsesbegrebet bliver tydeligt i det pædagogiske arbejde. Det er den vej igennem, vi skal have vækket vores interesse for omverdenen, og det at barnet udvikles til at mestre mødet med den verden, der er uden for deres vuggestue.

At blive nysgerrig på verden omkring os

Et gennemgående nøgleord er nysgerrighed på det, barnet er optaget af alene og sammen med en voksen. For børnene handler det rigtig meget om, at de lærer at være nysgerrige – på dem selv, men lige så meget på deres omverden. Dette er grundstenen til, at børn kan blive dannet til at blive små verdensborgere. Vi hjælper til med at stille børnenes nysgerrighed. Det sker på mange forskellige måder. Det sker, når vi siger pænt godmorgen til hinanden, vi hilser på hinanden, vi kigger på hinanden, ser hinanden og siger: 'Hej skal vi lege?'. Nysgerrighed opstår i et samspil mellem barn og voksen, men ligeså meget i barn-til-barn-kontakten, hvor børnene bliver nysgerrige på hinanden.

For også at kunne gøre hinanden nysgerrige på omverden er det derfor vigtigt at inspirere hinanden og invitere hinanden ind til samtaler og emner. Vi er nysgerrige på hinanden med åbne spørgsmål og vedvarende fælles tænkning. Nedenstående er et eksempel på vedvarende fælles tænkning, hvor de store vuggestuebørn er på besøg hos de gamle på Plejehjemmet.

Hvad er de gamle for noget?

I forbindelse med besøg på plejehjemmet sammen med de ældste børn forberedte vi børnene med nøgle-spørgsmålet: "Hvad betyder det at være gammel?". På den måde fik pædagogen nysgerrige spørgsmål ind i en dialog med børnene, som udviklede sig til en helt ny bevidsthed om, hvad det vil sige at være gammel. Børnene spurgte om, hvornår de gamle blev hentet hjem, ligesom når de jo blev hentet af deres far og mor i vuggestuen. Der opstod pludselig en åben og nysgerrig samtale, hvor børnene fik lov til udforske, hvad det vil sige at være gammel, hvor man boede osv. Hvis vi havde givet dem svaret fra starten af, så ville der ikke komme megen tænkning og refleksion ud af det. Snarere et "klik godbid".

Dannelse, ligestilling og demokrati medtænkes i hverdagens mange timer

- Alle vores rum er indrettet i læringszoner, hvor børnene hurtigt får et overblik over, hvad de mon kan lege lige her.
- De har mulighed for at bevæge sig rundt i alle vuggestuens læringszoner.
- Når de kikker ud ad vinduet i døren ud mod haven, spørger vi dem, om de gerne vil udenfor. Her følger vi børnenes tegn og spor. Også når klokken er 7:15 om morgenen.
- I nærværsgupperne har pædagogen lagt en ramme, men børnene er med til at udfylde den. Det gør de gennem nysgerrige nøglespørgsmål, og gennem de tegn, børnene viser os.
- Når vi synger, når vi spiser, når vi leger, giver vi plads til barnets stemme. De er med til at vælge sange, de tager og øser selv mad op på tallerkenen og vand i glasset. Vi benævner deres handlinger, så vi sammen forstår, hvad barnet fortæller os.

Dannelse og børneperspektivet i Ribisgården for de 3-6-årige

Medskaber af egen læring

I samspil med børnene og fælles vedvarende tænkning fremelskes de nysgerrige spørgsmål, og her vil der som oftest komme en nysgerrighed igen som svar. Det er meget vigtigt, at børnene også oplever, at de bliver lyttet til, når de selv stiller nysgerrige spørgsmål. De skal opleve, at de har en demokratisk stemme. Det er selvfølgelig vigtigt, at pædagogerne stiller nysgerrige spørgsmål, men det er lige så vigtigt at lytte til børnene, når de begynder at stille spørgsmål og krav til, hvad de vil lege, lave og snakke om. På den måde vil der komme et naturligt samspil mellem pædagogen og barnet, hvor barnet føler sig lyttet til og på den måde kan føle sig en del af noget større. Det kan for eksempel være i en daglig samtale, men det kan også være i snakken om, hvilket emne Ribisgården næste gang skal udforske. Vi kan stille en anden form for nysgerrighed og hjælpe børnene med at fylde på. De kan være med til at sætte Post-It på læreplanstræet.

Børnemøder

Børnemøder er ikke et nyt anvendt redskab i den pædagogiske verden. Det blev allerede i 70'erne etableret som en fast del af den pædagogiske dagligdag. Men det er et redskab, der faktisk stadig kan bruges i den pædagogiske praksis i dag. Børnemøderne kan bruges som et led i børnenes medbestemmelse og følelse af at få en demokratisk stemme i hverdagen. I perioder, når behovet viser sig, indkalder vi til børnemøder med et tema. Det kan være, hvordan man er en god kammerat. Samtalerne om kammeratskab udmunder i små kontrakter, hvor børnene får lov til at bestemme, hvordan de synes, man skal være en god kammerat. På denne måde bliver der igen lagt vægt på samspillet mellem børn og voksne, hvor børnene også vil opleve, at de bliver hørt. Det at blive hørt er en lige så vigtig del af processen til at blive dannet, og er et af de redskaber, som bliver anvendt i den pædagogiske praksis.

- Børnene lærer at opleve sig selv i store og små fællesskaber.
- De lærer at vente på tur, når de står i kø, udsætte egne behov ved at vente på tur, og få taletid. At give hinanden plads til langsommelighed.
- Vi skaber plads til store og små fællesskaber.
- Børnene vælger, i hvilke legezoner de drømmer om at lege.
- Måltidet hvor børnene samtaler med hinanden rundt om bordet, rækker maden og vandet til hinanden og har en positiv opmærksomhed på hinanden og fællesskabet.

Børnefællesskaber

Børnefællesskaber i Ribisgården for de 1-3-årige

En af de mest betydningsfulde kompetencer et barn skal have med sig i den tid, de går i Ribisgården, er at kunne have det rart, trives og kunne begå sig i store og små børnefællesskaber. Derfor er det vigtigt, at de pædagogiske medarbejdere giver rum og mulighed for følgende:

- lege som giver mulighed for dannelse og læring
- give plads til alle i fællesskabet
- skabe balance mellem individ og fællesskabet
- gå på opdagelse og er undersøgende i deres tilgang til andre børn og de lege, de indgår i

I læringsmiljøet lærer børnene at:

- At være en del af et fællesskab, når vi samles i nærværsgupper og spisegrupper, samt i de store fællesskaber
- vente på tur og udsætte egne behov
- lytte til hinanden
- forstå en besked

Børnefællesskaber i Ribisgården for de 3-6-årige

For de 3-6-årige gælder det samme som for vuggestuebørnene. I de store og små fællesskaber, skal børnene trives og opleve, de er en del af et rart børnefællesskab. Nedenfor er listet nogle aktiviteter op, som både er vokseninitieret og børneinitieret. Dette som et afsæt i at skabe trygge og lærerige børnefællesskaber:

- børnemøder
- nærværsgupper, herunder skovgruppen
- hjælpsomhed omkring måltidet; borddækning mv.
- børnenes egne opståede legefællesskaber
- traditioner; kyndelmisse, fastelavn, påske, sommerfest, jul...
- leg i haven
- fødselsdage og hjemmebesøg
- oprydning; at gøre klar til de næste
- eftermiddagsfrugten

Børn i udsatte positioner i Ribisgården

Alle børn skal have det, de har brug for, men ikke på bekostning af andre. Vores menneskesyn bygger på, at alle børn skal have lige muligheder for trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Når vi oplever, at børn har brug for noget, arbejder vi med *Fællesskabsmodellen*, der bygger på en systemisk tænkning. Vi er altid i tæt dialog med familierne.

Hvad betyder systemisk tænkning?

Det betyder den positive tilgang, hvor barnet lykkes.

I mødet med forældre, kolleger og børn vil der ofte være forskellige perspektiver på en given situation, og i den systemiske tænkning er alle parter fortolkninger ligeværdige og vigtige at inddrage.

I en systemisk tænkning anses Ribisgården som en organisation med komplekse systemer, hvor enkelte handlinger, begivenheder og problematikker ses som dele af en større enhed.

Systemerne består af de relationer og interaktioner, der er og opstår mellem aktørerne i systemet. Når der rykkes ved systemet, vil aktørerne i systemet ændres.

Med udgangspunkt i en cirkulær forståelse tillægges barnet, forældrene eller andre ikke ansvaret for handlinger, men fokus sættes på mønstre og mulige sammenhænge, der kan forbinde de forskellige forståelser med hinanden.

Når sammenhænge og mønstre skal forstås, er det derfor nødvendigt at kigge på alle de faktorer, der omgiver den pædagogiske problemstilling.

Den pædagogiske problemstilling analyseres ud fra modellens fastlagte struktur og er også dagsorden for mødet.

Alle børn, der er i udsatte positioner, har brug for nærværende pædagogiske medarbejdere, der kan skabe en stabil og overskuelig hverdag for barnet. Det gør vi for alle børn i Ribisgården, ligegyldigt om man er i en udsat position eller ej. Vi prioriterer højt, at den daglige struktur i hverdagens mange timer vedholdes, og at der arbejdes i mindre grupper, så børnene føler, det er overskueligt for dem at navigere i. De pædagogiske medarbejdere får set det enkelte barn og har tid til fordybelse. Således barnet bliver stimuleret lige der, hvor det er i deres udvikling. Det betyder, at de pædagogiske medarbejdere har positive forventninger til barnet, og at de afstemmer sig med barnet. Det gælder for alle børn i Ribisgården.

Det tværfaglige samarbejde

Når behovet er der, kontakter vi Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, laver ansøgninger til visitationsudvalget og får ressourcepædagoger ud fra kompetencecentre i kommunen. Alle spiller ind med observationer, samtaler og positive anvisninger i tæt samspil med de enkelte familier og Ribisgården. Dog skal nævnes, at Ressourcepædagogerne *ikke* har kontakten til familierne, men rådgiver pædagogerne, således børnenes læringsmiljøer og pædagogernes kompetencer styrkes.

Alle forældre i Ribisgården har altid mulighed for en samtale med os.

Legen

Legen i Ribisgården for de 1-3-årige

Legen er en urkraft hos børnene. Legen er dyb alvor for børn, og det er gennem legen, børn får styr på sig selv, andre mennesker og hele den konkrete verden. Legen har fokus på fællesskab og en samhørighed, der opstår, når mennesker leger, hvilket gælder uanset alder.

Eksempel på en legende læring

Vi befinder os i vuggestueafdelingen, hvor vi bor udenfor i vores have. I dag skal vi have en fokuseret opmærksomhed på børnenes sanselige udvikling, hvor de skal eksperimenterer, undres, udfordres, opleve sammen med deres små venner. Denne formiddag er læreplanstemaet 'Krop, sanser og bevægelse' – at sanse... at sanse fænomenet is og kulde. Vi er sammen om noget.

I børneperspektivet handler det om, at der er voksne tilstede, der har noget på hjertet, noget de vil berige børn med, således de udvikler, trives, lære og dannes.

En legeförtælling fortalt af en pædagog:

Jeg er på vej ud i haven med favnen fuld af ting og sager. Vi skal ha' en sanseleg, hvor vi skal "befri dyrene". I hånden har jeg en spand med lunt vand og under armen har jeg en balje med små skeer, kopper, kander og dyr, som er frosset inde i isklumper, der er farvet med blå frugtfarve.

Idet jeg kommer ud, er der nogle børn, der kigger op på mig og på alt det, jeg har i hænderne. "Vil I være med?" Spørger jeg og flere af dem følger efter mig. Vi finder et uforstyrret sted. "Nu skal I bare se her" siger jeg og hiver den ene ting op fra baljen efter den anden. "Her har vi nogle skeer og her har vi nogle kander." Børnene rækker hænderne frem og tager imod de forskellige ting.

De begynder straks at undersøge dem med hænder, mund og øjne. Fx kommes skeerne i munden og kanderne får vendt bunden i vejret. "Og neejih! Prøv lige at se, hvad jeg har her!" udbryder jeg i et muntert tonefald og finder de fine blå isklumper frem. Den mindste holder jeg frem mod en af pigerne. Hun sætter straks sine hænder på isklumpen. "Uh!" siger hun og trækker hurtigt hænderne til sig igen. "Uh!" gentager jeg. "Ja, isen er kold" siger jeg og smiler til hende. Jeg lægger alle isklumperne lidt spredt på jorden, så der er godt med plads til at alle børnene kan være rundt omkring dem.

De går hurtigt i gang med selv at eksperimentere og undersøge isen. De mærker først forsigtigt på den med hurtige fingerstrøg, men efter lidt tid er der flere, der forsøger at holde fast om klumperne, løfte dem op, smage på dem, og se nærmere på de dyr, der så småt begynder at komme til syne indeni dem.

Jeg tager en ske og spørger "gad vide, hvad vi kan med den her?". Jeg hakker forsigtigt skeen ned i isen, så mindre isklumper falder af. Flere af børnene ser efter og prøver selv at gøre det samme. "Og hvad med kanderne? Hvad kan vi mon bruge dem til?" spørger jeg.

Jeg fylder en af kanderne med det lune vand og giver det til en dreng, der sidder ved siden af mig. Han hælder det henover isen, som giver en sjov lyd fra sig, idet den begynder at sprække. Da kanden er tom, rækker han den hen til mig, så jeg kan fylde den med vand igen.

Den voksnes rolle i legen:

- I vuggestuen leger voksne meget sammen med børnene.
- Voksne sidder og bevæger sig ofte rundt på gulvet i øjenhøjde med børnene for dermed at skabe den tætte relation i legen med børnene.
- De voksne giver børnene positive anvisninger, når børnene er i konflikt med hinanden. Måske to børn kæmper om den samme skovl, bil eller dukke...
- Vi støtter børnene i at lege med andre børn i store og små grupper.
- Når vi leger, styrker børnene deres fantasi, sprog, motorik, sanser mv.

Vi arbejder med børns krop og sanser, fortalt af en pædagog

Formiddag: Jeg er sammen med 4 børn, hvor vi skal lave motorik. Dette set up er nyt for børnene. Det har en tydelig begyndelse og afslutning, og der er nogle regler med at vente på tur og hvilke øvelser vi skal lave. Særlig en lille pige var tilsyneladende noget skeptisk ved situationen og skulle se det an. Hun nægtede tydeligt at deltage aktivt og fik lov til at kigge på (med et noget skeptisk udtryk i krop og ansigt) Først sad hun på mit skød, men efter kort tid kunne hun sidde selv og iagttage.

Eftermiddag: Børnene leger på gangen og begynder at "bygge baner", hvor de kravler, hopper, ruller, slår kolbøtter osv. Den lille pige, der ikke ville deltage om formiddagen, førte an. Hun kaldte på én af vennerne og fortalte ham med lidt tale og mest kropssprog, hvad og hvordan han skulle gøre. Hun udførte også selv nogle af øvelserne.

Jeg hjalp med at sætte banen op, hente rekvisitter (puder, tæpper osv.) Jeg benævnte det, de gjorde og hjalp med hop og kolbøtter mm.

Legens efterliv: Børnene tog ofte initiativ til den tidligere leg, både inde og ude, og den lille pige, der først ikke ville være med, deltager nu med stor glæde, når vi har krop og sanser.

Legen i Ribisgården for de 3-6-årige

Legen er en urkraft hos børnene. Legen er dyb alvor for børn, og det er gennem legen børn får styr på sig selv, andre mennesker og hele den konkrete verden. Legen har fokus på fællesskab og en samhørighed, der opstår når mennesker leger, hvilket gælder uanset alder.

- Børnene leger hele tiden. Om de leger selv, med andre eller med voksne, så er al deres læring tæt forbundet med legen – en legende læring.
- I Ribisgården har alle børn mulighed for at lege med alle. De kan lege ude, de kan lege inde.

- I børnenes leg, hverdagens rutiner og tilrettelagte pædagogiske aktiviteter indgår der elementer og brede læringsmål fra flere læreplanstemaer. Børn er 'verden bedste kropssprogsflæsere', vi gør det vigtigt, at der er overensstemmelse mellem vores kropssprog og det, vi siger til børn.

Undersøgende og eksperimenterende leg

I starten af børnehavealderen begynder børn at ville lege forestillingslege, fantasilege og sproglige lege. Fx 'far, mor og barn-lege', udklædningslege og rollespilslege leges børnehavealderen ud. Legen er stærkt relateret til sprogudvikling og kommende læsefærdigheder, der understøttes af det pædagogiske personale gennem musik, sanglege, rim og remser. Det pædagogiske personale holder fast i at lade børnene undersøge og eksperimentere, for at de får succesoplevelser, og for at understøtte børnenes legeprocesser og læring. Legende læring som pædagogisk metode, hvor det pædagogiske personale bruger *åbne spørgsmål*, fx "Hvad kan vi gøre med dette?", så børnene selv har indflydelse på legeprocessen og deres læring. Samtidig introducerer de børnene for et *problem*, som skal løses: "Hvordan kan en bjørn komme over floden for at besøge sin ven?", "Hvorfor er der ingen farver i sæbebobler, når lyset er slukket?", men uden at give børnene forslag til eller svar på problemløsningen.

Udvidelse af børns begrebsverden

Det pædagogiske personale arbejder mere målrettet med udvidelse og forståelse af børns begrebsverden. Børnene har nu brug for pædagogisk personale, der fortæller om, laver teaterstykker med eller læser bøger, hvor helten/heltinden kan forandre sig eller bryde sociale og kulturelle mønstre. Forestillingslege og lade-som-om-lege begynder at fylde meget i børns liv. Der er når glæde og styrkelse af indlevelsesevnen er på spil, når man på skift indtager forskellige roller, ændre stemmer og opførsel, afhæng af om barnet lige nu er moderen, baby, doktoren, læreren eller en frygtelig drage.

- Vi giver børnene mulighed for selv at vælge, hvor de ønsker at lege.
- Vi giver plads til risikofyldte lege, hvor børn får et sug i maven uden at blive dumdristig.
- Alle kan lege med alle.
- Alle kan fordybe sig i små insekter eller løbe rundt med sved på panden.
- Rollelege hvor børn øver sig i at gå på kompromis ved fx rollefordeling i legen.
- Vi sætter regellege i gang hvor børnene skal tilpasse sig et fælles regelsæt i legen.
- Vi træder ud og ind af børns lege – gerne på børns opfordringer.
- Vi blander os ikke i børns leg - som udgangspunkt.

Det er en regnfuld sensommerdag, og de mellemste børn er på tur til Ordrupgaard's kunstlegeplads. Børn og voksne laver en base ved et værk i haven der hedder Pinecone Pavillion. Et værk inspireret af en fyrekogle, som man kan klatre ind i.

August: det ligner et stort påskeæg(griner).

Børnene kravler ind i koglen. De voksne hvisker og siger det er en hviskekogle.

Filippa: det er en flyvemaskine, vi skal til Frankrig. (Smiler og griner).

Esther: jeg skal rejse helt til Thailand.

Filippa: ja, vi flyver rigtig nu. Kan I mærke det? (Griner og begynder at synge).

Legezoner og nærværende voksne

Legezoner og nærværende voksne i Ribisgården

Ribisgården har skabt legezoner for børnene både i vuggestuen og i børnehaven. Vi har ryddet grundigt op og samme reflekteret om, hvad der er vigtigt og meningsfulde for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det betyder vi har indrettet grupperummene i vuggestuen og børnehaven med følgende zoner:

- skoven
- værkstedet
- familielege
- motorik og bevægelse
- konstruktionslege

Udenfor arbejder vi på at udvikle vores legepladser fra legeplads til haver – legehaver.

Børnene har fået besked på, at de skal komme med et billede af det sted i udelivet de holder allermost af at være og lege i. Billedet kommer i Ribisgården, bliver talt om med barnet og hængt op på en stor fællesvæg. Ud fra børnenes ønsker for et godt legeliv udenfor, vil vi sammen med familierne skabe legezoner der kalder på børns fantasi, sanser, innovative tanker, kreativitet, suget i maven mv.

I udelivet arbejder vi med nærværsmedarbejdere og miljømedarbejder. Det betyder, at miljømedarbejderen er hjælpsom, stiller sig til rådighed for børn der har brug for hjælp til fx bleskift, konflikter, tager telefonen og hilser på forældrene eller andre der kommer ind i vores hus mv.

Det giver plads til, at nærværsmedarbejderen kan fordybe sig i nærværet med børnene, ikke blive forstyrret og holde fokus.

Vi åbner ude hver dag i børnehaven

Om morgenen åbner vi udenfor i børnehaven. Det betyder, at alle børn starter dagen udenfor hele året rundt. Vi har lavet en stillezone i Naturskuret, hvor vi tilbyder morgen te, historiefortælling, tegnemuligheder. Ligeledes er der en voksen man kan sige godmorgen til og vinke med, når mor og far går på arbejde. Vi samles i vores grupper og går i gang med vores planlagte aktiviteter, med fordybelse i vores årstema. Børnene leger, spiller bold, klatrer i træer... og hygger sig sammen. Vi oplever færre konflikter blandt børnene, og at de er fordybet og koncentreret med en fokuseret opmærksomhed, når vi begynder arbejdet i nærværsgrupe. Det er en god måde at starte dagen på for både børn og voksne.

Læring i zonerne for de 1-3årige

Alt hvad vi laver sammen med børnene, giver næring til deres læring, det kræver:

- tryghed og tillid mellem børn og voksne og børn imellem
- tydelig struktur i hverdagens mange timer
- en glad og positiv atmosfære, hvor de voksne er nysgerrige på børnene
- at øve sig i at tage tøj af og på, spise, hælde op, i det hele taget styrke deres selvhjulpethed
- forudsigelighed i, hvad der arbejdes med i nærværsgrupe, hvor vi bidrager ind til børns sanser, krop og bevægelse, sprog, sociale relationer. Hvordan bliver jeg en god ven?
- understøtte de lege børnene selv finder på alene eller i fællesskab med andre, rollelege mv.

Læring i zonerne for de 3-6årige

Børns læring foregår i alt, hvad de foretager sig og i alt, hvad vi foretager os sammen med dem:

- De 4-6 årige er på turnus i 6 uger i naturgruppen, hvor de har en fokuseret opmærksomhed på natur, udeliv og Science. Dette sker både i nærmiljøet og længere væk, hvor vi rejser med bus og tog.
- Måltidet er en vigtig ramme for børns dannelse, hvor vi lære at spise og nyde maden, samtale omkring bordet, lytte til hinanden, få mod til at fortælle historier, hjælpsomhed overfor hinanden osv.
- Vi arbejder med vores årstema i nærværsgupperne, hvor børnene er aldersopdelte, hver lære de om de 17 Verdensmål, bæredygtighed, omverdenen, sprog, kultur mv.
- Kreativiteten får frit spil i værkstedet, hvor børnene lærer at bruge deres fantasi og slippe kreativiteten løs.
- Børn har mulighed for at bevæge sig rundt i de forskellige legezoner, på de tider, hvor vi ikke er i nærværsgupperne. Vi skaber en balance mellem vokseninitierede aktiviteter og børns egen lege.

Overgange i børns liv

Overgange i børns liv for de 1-3årige

Når familien starter i vuggestuen, inviterer i forældrene på en rundvisning samt en velkomstsamtale, hvor vi taler om barnet, hvordan graviditeten er gået, om der er noget vi skal vide om barnet, således vi kan tage godt imod det. Hvis der er brug for sundhedsplejersken, også deltager er hun hjertelig velkommen.

Vuggestuen fortæller om, hvordan der er at gå i vuggestue og hvilke forventninger vi kan have til hinanden, dette for at vi sammen giver det lille barn den bedste start på vuggestuelivet. Vi er i det hel taget nysgerrige på, at lære hinanden at kende og tale om, hvordan barnet trives bedst. Lillegruppen er det sted de starter, der de får skabt en tryghed ved at gå i vuggestue og opleve at det er ok, når mor eller far vinker farvel

Når det lille barn er klar til at komme ud fra lillegruppen, og opleve et lidt større miljø, flytter vi barnet hen til mellemgruppen. Denne flytning sker altid i samarbejde med jer forældre. Børnene arbejder mere og mere med deres selvhjulpethed og samspillet med deres venner. Derudover bliver de tilknyttet en voksen i en af nærværsgupperne. Eller vi flytter en voksen med dem fra lillegruppen. Her arbejder børnene fokuseret med vores årstema.

I den sidste tid børnene er i vuggestuen kommer de sammen med deres jævnaldrende venner op i storegruppen, her stilles der igen nye krav til dem, og der fokuseres endnu mere på deres venskaber og sociale samspil. De skal lære at udsætte egne behov, hvilket for nogle kan være en stor læringsrejse. De skal kunne fordybe sig over tid og lytte til hinanden. De skal have mod til at fortælle en historie eller oplevelse de har haft med hinanden.

De går på plejehjemmet Kløckers Have hver anden fredag, hvor de lærer om hvordan de gamle bor, hvem der passer på dem. De lære også at gebærde sig, når de er i byen, de lærer at færdes i trafikken og hjælper hinanden over vejen.

Derudover skal de også begynde at lære om børnehavelivet. De gør vi ved, at vi ca. 1-2 måneder før de skal starte i børnehaven går over med dem. Den voksne er sammen med børnene i børnehaven, og langsomt bliver de i længere tid i børnehaven. De voksne i børnehaven hilser og er nysgerrige på børnene, og inviterer dem ind i børnehavens læringsrum. Børnene starter i nærværsgruppen for de mindste.

Lige inden børnene starter i børnehaven bliver forældrene inviteret til en overgangssamtale, hvor der er en voksen fra vuggestuen og en voksen fra børnehaven der holder samtalen med forældrene. Denne samtale tager afsæt i en KIB (Kvalitet i Børnehøjde).

Børn der kommer udefra og starter direkte i børnehaven bliver inviteret til en rundvisning, og inviteret ind til en samtale, hvor vi lytter til forældrenes fortællinger om barnet og vi fortæller om børnehaven og hvem vi er, således barnet kan få den bedste start.

Alle børn har altid mulighed for, at deres forældre er med dem i starten. I den første tid, har vi tæt kontakt med forældrene, således vi kan hjælpe børnene bedst på vej. Det kan være barnet har brug for kortere dage, da det kan være en stor mundfuld at lære mange at kende på en gang.

Overgange i børns liv for de 3-6 årige

Så er barnet nået dertil, hvor de skal i skole. Det er godt at forberede sig på denne rejse. Det er en spændende tid børnene går møde, en tid, hvor de skal føle sig trygge, robuste, modige, sociale og klar til at tage vare på sig selv. Alt dette hjælper vi børnene med at kunne mestre. I fællesskab med forældrene sikre vi, at barnet får en god overgang, hvilket har stor betydning for barnets læring, udvikling, trivsel og dannelse. Barnet skal opleve en genkendelighed, helhed og sammenhæng.

Når barnet møder skolen, er det vigtigt, at det kender sig selv, kender sine grænser, kan indgå i forskellige fællesskaber, trives godt i eget selskab og ar hoverskud til at se andre omkring sig. Det er der brug for, når barnet skal tilegne sig ny viden og ikke mindst lære at bruge den.

I børnehaven gør vi følgende for at skabe en tryk overgang til skolen

For at skabe tryk og trivsel tilrettelægger vi en hverdag, hvor barnet føler sig tryk at færdes i.

Vi samarbejder med forældrene, hvor vi inviterer til skolesamtale og laver overleveringsnoter til skolen. I samtalen vil vi fortælle om hvordan barnet trives, udvikles, lære og dannes. Vi laver en fælles handleplan for barnet med fordel kan få hjælp til.

Inden børnene når til skolealderen, bliver der tilbudt trivselssamtaler med familierne 1 gang årligt. Og skulle der være behov for samtaler undervejs er der altid en mulighed for det.

Derudover arbejder vi med følgende:

- Vi støtter børnenes nære venskaber og et godt kammeratskab på tværs af køn og alder.
- Børnene lærer at blive rummelige, være tolerante og udvise omsorg for hinanden.
- I nærværsgupperne er der stor fokus på børnenes sociale kompetencer, og for barnet er det til tider hårdt arbejde ikke altid at stå først i køen, men give plads og udsætte egne behov, men vi øver os.
- Vi arbejder med deres følelser. Det er til tider en udfordring for børnene, for hvordan er det lige man sætter ord på egne følelser, når noget er rigtigt svært og man er blevet meget vred eller ked af det. Det arbejde understøtter vi gennem drama, hvor der 1 gang ugentligt kommer en dramalærer udefra sammen med os får sat krop og ord på alle vores grundfølelser. Et kursus hen over 8 uger.
- Vi arbejder med børns konflikter gennem positive anvisninger, når de ikke selv kan klare det. Vi spørger nysgerrigt ind til konflikten og hjælper med mæglingen. Så det de kan mestre sammen med en voksen i dag, kan de mestre alene i morgen. Vi lære børnene at sætte ord på deres følelser.
- De lærer at være hjælpsomme over for de små, og hinanden. Det er en kompetence der skal holdes ved lige og altid huskes på.

- De lærer at gebærde sig i det offentlige rum, tage bus og tog, gå på række og holde i hånd. Passe på sig selv og hinanden i trafikken.
- Vi støtter børnene i at komme til orde og selv tage ordet, det skal der nogen gange en god portion mod til, så det øver vi i mange sammenhænge.
- Vi synger, læser, leger med trækklodser formet som tal og bogstaver, vi opmuntrer til fantasi, kreativitet, nysgerrighed gennem spørgsmål "Hvad er det?", "hvordan kan det være?" "hvad nu hvis?"... En vedvarende fælles tænkning. Børnene dokumenterer noget af det de laver og dermed kan genkalde sig gode oplevelser.
- De øver sig i at nyde det gode måltid med den æstetik der ligger der, dække bord, hjælpe hinanden med at række fadene til hinanden, hælde vand op i glasset.
- De lærer at mærke deres krop, er det koldt, varmt udenfor, hvilket tøj fordrer det? Toiletbesøg klares uden en voksen, de skal vaske hænder også når vi ikke står ved siden af.
- De lærer at bruge deres krop på ujævnt underlag, hvor deres opmærksomhed helt automatisk trænes. De lærer at passe på sig selv og deres omverden.
- Vi lærer dem natur og science, hvor de i mindre grupper på skift samles hver uge hen over foråret/sommer.

Inden de ældste børn skal over i skolen, har vi en overnatning med dem, hvor vi tager på en heldagstur og kommer hjem til Ribisgården, når alle andre børn er taget hjem og holder en hyggelig afskedsfest.

Vi skriver et lille brev til hver af dem, som vi læser op for dem mens de andre børn lytter.

Vi besøger skoler og leger i skolegården.

Vi inviterer forældre ind til en lille ceremoni, hvor børnene går gennem Livets port.

Når vi arbejder målrettet med deres overgang til skolen, foregår det i deres nærværsgupper, hvor de er aldersopdelte.

Forældresamarbejde i et børneperspektiv

I Ribisgården har vi sammen med bestyrelsen, forældrene og medarbejderne udarbejdet et dokument omhandlende "Vision for forældresamarbejdet". Dette dokument kan findes som bilag i vores styrkede læreplan.

Forældresamarbejde i Ribisgården for de 1-3årige

Vi er i tæt dialog med forældrene til det lille barn. Fortæller hvordan barnet har haft det, og hvordan de trives og udvikler sig. Vi holder meget af den daglige kontakt med familierne. Vuggestuetiden skal være præget af en god start og dermed skabe en lethed for børnene, så de oplever en følelse af glæde, nydelse og nysgerrighed. Vi bestræber os på, at være de gode rollemodeller for børnene og sammen med forældrene styrker deres robusthed.

Samspejlet med familierne er vigtige, og når vi observerer børn der har brug for særlig hjælp inviterer vi ind til en samtale.

- Vi går til forældrene, når vi har observationer fra hverdagen, der fortæller at barnet har brug for ekstra hjælp eller støtte for en tid. I tæt samarbejde med forældrene laver vi handleplaner, således vi er sammen om, at hjælpe barnet og styrke dets kompetencer. Som redskab bruger vi fællesskabsmodellen.
- Vi er tydelige og venlige i vores forventninger overfor hinanden.
- Vi guider forældrene i vores organiske organisering, så vi sammen følger børns spor og tegn.
- Forældre er altid velkomne til en samtale omkring barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Vi er sammen om at styrke barnet med fokus på

- den første tid i vuggestuen
- at opdage nye venner
- at opleve sig som en del af små og store fællesskaber
- at opleve gode relationer med voksne, der afstemmer barnets fortællinger og handlinger
- at børnene oplever der er tydelige og kærlige voksne i samspil med dem
- børnenes selvhjulpenhed
- deres krop og sprog
- at hjælpe børnene med overgangen til børnehaven

Forældresamarbejde i Ribisgården for de 3-6årige

Vi forsøger at lægge billeder op på AULA en gang ugentligt. Hvis I ikke ser billeder, er det fordi vi er optaget sammen med børnene.

Vi bestræber os på at tale med forældrene, når børnene bliver afleveret og hentet. Vi inviterer til samtaler, og altid er der plads til, at I kan bede om en samtale. Vi spørger også ind imellem jer, om I kan komme til en samtale, således vi sammen hjælper barnet med deres læring, udvikling, trivsel og dannelse. Også her skal børnene opleve, vi ønsker det bedste for dem – også når noget bliver lidt svært for dem at mestre.

Vi hjælper hinanden

- Børnene skal have en tegnebog med hjemmefra, som de kan tage frem og tegne i, når de har lyst og behov for det. Herved styrker vi børns bevidsthed om bæredygtighed og ressourcebesparelse. Børnene får lyst til at tegne i deres egen bog, og bogen bliver barnets tegneportfolie. Når bogen er fyldt ud, tager I den med hjem som en lille skat og derefter kommer I med en ny bog til jeres barn. Pynt gerne forsiden derhjemme og skriv navn og dato i bogen.
- Vi er sammen om at have fokus på vores årstema, så vi taler om det samme med børnene. Understøtter med at indsamle materialer og indimellem får børnene små hjemmeopgaver.
- Nogle gange bliver forældrene inviteret til foredrag, så vi sammen bliver klogere på børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi har bl.a. hørt om børns hjerner, om børns sanser og motorik, om børns leg.
- Vi er sammen om at være de gode rollemodeller i samspil med børnene.

Det åbne dagtilbud – guld i nabolaget

Guld i nabolaget for de 1-3-årige

Det bedste guld finder vi ude i vores omkringliggende natur, hvor vores nærværsgupper udforsker, leger, studerer, eksperimenterer mv.:

- Gentofte Sø

- Hulen ved søen
- Forst Botanisk Have
- Dyrehaven
- Vores egen sansehave
- Vores egen Fredsskov

Mere guld er fundet; de gamle mennesker på plejehjemmet Kløckershøve. Hver anden fredag går vi langs Gentoft Sø og besøger de gamle. Vi taler om hvad vi skal lave sammen med dem, synge, gymnastik, slå katten af tøndem, nyde haven sammen, spise frokost sammen mens vi er hos dem. De gamle kommer over og besøger deres små venner i vuggestuen et par gange om året, hvor vi inviterer til fælles frokost og hyggeligt samvær.

Derudover finder vi mere Guld

- Vi bruger apoteket til indkøb af solcreme og creme til små sarte numser.
- Vi bruger vores lokale bibliotek, hvor vi ser film og låner bøger.
- Vi cykler ud til Skovshoved i "Minihaver til Minimaver", hvor vi sammen med andre vuggestuer har en lille plantekasse med afgrøder og blomster. Og ikke mindst hilser på hønsene, hvilket er et stort hit.
- Vi efterlyser vinkasser i træ hos vinhandleren, og han forærer os dem. Kasserne bruger vi til at indsamle naturmaterialer med, såsom kogler, sten, blade kviste, mos mv. Naturens materialer, som børnene kan lege med og dermed stimulerer deres fantasi i legen og deres sanser.
- Vi rydder op i glemmekasserne og afleverer det til Røde Kors.

Guld i nabolaget for de 3-6årige

Det bedste guld finder vi ude i vores omkringliggende natur, hvor vores naturgruppe udforsker, leger, studerer, leger, eksperimenterer mv.

- Vi tager på Forhistorisk museum, og tager i Forst Botanisk Have.
- Derudover benytter vi os af Kulturskolerne tilbud om leg, musik, kreativitet.
- Vi går på biblioteket, hvor vi låner bøger, hører historier og ser film.
- Vi går i "Haver til Maver" i Bernstorffsparken, hvor vi samarbejder med "De fire Årstider", der har ansat biologer til at understøtte børns læring i at passe en have – "Fra jord til bord". De mellemste børn tager afsted med 3 voksne, hvoraf den ene er den ene af vores "madmødre". Dette foregår 8 gange hen over forår, sommer og efterår.
- Vi bruger gerne vores lokale boghandel, til bogindkøb for børn.

Den strategiske bestyrelse

Den strategiske bestyrelse i Ribisgården

Vi har en bestyrelse, der aktivt arbejder med de gode børneliv i Ribisgården. Vi har 4 fastlagte bestyrelsesmøder årligt med en fast dagsorden, hvor der er plads til at komme nye emner på. Der kan være behov for flere møder.

Alle bestyrelsesmedlemmer er forpligtet til, at deltage i bestyrelseskurset der udbydes af Gentoft Børnevenner. Her får man indsigt i, hvordan man spiller sin rolle bedst i bestyrelsen.

- Vi har en Forretningsorden for vores bestyrelsesmøder, som vi følger.

- Vi afholder bestyrelsesmøder 4 gange årligt med en fast dagsorden.

Bestyrelsen har i samarbejde med forældre og personalet udviklet en Vision for forældresamarbejdet. (Se Bilag)

Fokuspunkterne er følgende

- Vi er gode rollemodeller
- Vi har et samspil mellem børn og voksne
- Vi er deltagende
- Vi kommer hinanden ved
- Vi er åbne
- Vi giver hinanden feedback forældre og personale imellem

Bilag

Bilag 1: Dagtilbudslovens §9 – udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Alle daginstitutioner og dagplejen skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan. Den pædagogiske læreplan udgør rammen for alle børns læring.

Det er ikke hensigten, at den pædagogiske læreplan skal være en lang rapport, som i detaljer beskriver dagtilbuddets arbejde med det pædagogiske læringsmiljø og børns læring. Læreplanen skal indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes for- skellige forudsætninger og behov.

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes for børnegruppen i alderen 0-2 år og fra 3 år og frem til skolestart. Hvis de enkelte dagtilbud har organiseret børnene i andre aldersgrupper, skal den pædagogiske læreplan udarbejdes på baggrund af denne organisering. Ud over kravet om, at den pædagogiske læreplan skal være skriftlig, er der ikke andre formkrav til læreplanen. (Dagtilbudslovens § 8, stk. 1)

- Der stilles følgende krav til indholdet af dagtilbuddets pædagogiske læreplan:
- Den skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.
- Det skal fremgå, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.
- Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende temaer:
 1. *Alsidig personlig udvikling*
 2. *Social udvikling*
 3. *Kommunikation og sprog*
 4. *Krop, sanser og bevægelse*
 5. *Natur, udeliv og science*
 6. *Kultur, æstetik og fællesskab*
- Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes
- Det skal fremgå, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, samt hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.
- Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børne- miljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Bilag 1a: Visuel Pædagogisk Refleksion – Brillerne med 2 læringsmål

Refleksion Brillen
Krop, sanser og bevægelse

Observationsposition - Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte:

- at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- at alle børn oplever krop- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige følelser, kroppens funktioner og forskellige former for bevægelse.

© Blichfeldt & Rod
www.blichfeldtrod.dk

Refleksion Brillen
Natur, udeliv og science

Observationsposition - Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte:

- at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som stimulerer og udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturtyper og levende organismer samt en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

© Blichfeldt & Rod
www.blichfeldtrod.dk

Refleksion Brillen
Social udvikling

Observationsposition - Læringsmiljøet skal understøtte:

- at alle børn bliver og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dømmelse.

© Blichfeldt & Rod
www.blichfeldtrod.dk

Refleksion Brillen
Kommunikation og sprog

Observationsposition - Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte:

- at alle børn får mulighed for at udvikle sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sproglige tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

© Blichfeldt & Rod
www.blichfeldtrod.dk

Refleksion Brillen
Kultur, æstetik og fællesskab

Observationsposition - Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte:

- at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrund, normer, traditioner og værdier.
- at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, så børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

© Blichfeldt & Rod
www.blichfeldtrod.dk

Refleksion Brillen
Alsidig personlig udvikling

Observationsposition - Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte:

- at alle børn udforsker og reflekterer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social- og kulturel baggrund.
- samspil mellem børn og voksne og børn imellem, som er præget af tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsfuldhed, glæde og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

© Blichfeldt & Rod
www.blichfeldtrod.dk

Lederen vil i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan skulle sikre, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan.

De er således lederens ansvar at sikre, at læreplanen ikke bliver et stykke papir, der ligger i skuffen, men at det daglige pædagogiske arbejde med pædagogiske læringsmiljøer og børns læring gennem hele dagen afspejler og udøves i overensstemmelse med den retning og de pædagogiske refleksioner, der fremgår af læreplanen.

Bilag 2: Forældresamarbejdet: Vision for forældresamarbejdet

<p><i>Vi er gode rollemødelere</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi ved, at vores fælles relationer påvirker vores børn. Ved at opføre os ordentligt overfor hinanden – og børn og voksne i Ribisgården – forsøger vi at undgå mobberi. • Vi er bevidste om, at børn spejler sig i vores adfærd. Derfor gør vi os umage for at opføre os korrekt: Vi er åbne, deltagende og troværdige. • Vi viser vores børn, at man skal tage ansvar (eller hente en voksen): Vi griber ind i konflikter – og henter eventuelt en voksen; vi passer på hinandens børn. Vi tør blande os.
<p><i>Vi har et samspil mellem børn og voksne</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi er opmærksomme på, at vores handlinger ses af vores og andres børn: Vi taler pænt med og om andre; vi er tilgængelige for andre børn end vores egne. • Vi tager os tid til at aflevere og hente: Vi hører om barnets dag fra barn, voksne og venner; vi møder deres venner og hverdag; vi spørger ind til de andre børn (ferie, sygdom o.l.); vi er tilstede. Vi sørger for at skabe en forbindelse mellem Ribisgården og hjemmet. • Vi er opmærksomme på, at børnene kender hinandens forældre, og gør os umage for at kende børnene og forældrenes tilhørsforhold.
<p><i>Vi er deltagende</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi deltager i arrangementer for vores børns skyld, og fordi de er med til at styrke fællesskabet. Da der er mere tid end i hverdagen, kan vi lettere indgå i dialog både forældre/forældre og forældre/pædagoger. • Vi er mange, der kan deltage, fordi der både er morgen- og eftermiddagsarrangementer. • Vi vil gerne spørges, hvis der mangler hænder til ture o.l. Det giver en fantastisk mulighed for at være en flue på væggen og lære mere om barnets institutionsliv. • Vi involverer os på det niveau, som passer den enkelte familie: Nogle kan give tid; nogle kan give råd; nogle kan give fysisk arbejde; nogle kan bage kage osv. Alt er velkomment.
<p><i>Vi kommer hinanden ved</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi lærer vores børn at være gode mennesker igennem samspillet med hinanden: Vi hilser på alle børn og voksne (også dem, vi ikke kender); vi

	<p>viser interesse for de øvrige "medlemmer" af Ribisgården – børn som voksne – og kender deres navne/tilhørsforhold. "Vi er voksne for alle børn og forældre for vores egne".</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi skaber vejen for sammenholdet i hele Ribisgården, og det smitter naturligt af på vores børns måde at agere på i forhold til andre – både børn og voksne. • Vi styrker forældresamarbejdet ved åbenhed forældrene imellem. Legeaftaler har stor betydning for, at forældrene skaber tætte relationer – og børnene ligeså. Vi forældre deler oftest erfaringer ved legeaftalerne. • Personalet er bindeled mellem nye og gamle forældre.
Vi er åbne	<ul style="list-style-type: none"> • Vi ved, at åbenhed giver tryghed, og at tryghed giver åbenhed. Og disse er essentielle for både børn og forældre for at skabe et rum for at inddrage institutionen i vanskelige problemstillinger. Hermed kan vi i fællesskab sørge for en tryk hverdag for barnet. • Vi er særligt opmærksomme på at vise åbenhed overfor nye forældre, som hurtigt skal mærke, at de hører til fællesskabet "Ribisgården".
Vi giver hinanden feedback (forældre og personale imellem)	<ul style="list-style-type: none"> • Vi ønsker, at forældremøder skal være nærværende og dække både de små og store fællesskaber i Ribisgården. Temaerne for møderne skal relateres til de ønsker og behov, der ligger i familierne og hos personalet. • Vi taler sammen i en komplementær dialog, hvor vi er i øjenhøjde. Forældre og personale er to lige betydningsfulde samtalepartnere. • Vi hører fra personalet, hvorfor de arbejder med børnene på den måde, de gør, og hører små fortællinger fra børnenes hverdagsliv. Ligeledes kommer vi med små fortællinger hjemmefra, og således skabes en rød tråd mellem hjemmet og Ribisgården. • Vi hører om forandringer i organiseringen af praksis i Ribisgården gennem korte nyhedsbreve, kaffemik og daglig dialog. Personalet sikrer, at vi får kendskab til de tiltag, personalet gør, når de udvikler det gode barneliv i Ribisgården. • Vi vægter den daglige dialog højt – og ligeledes gør personalet. Vi sætter pris på, at personalet dokumenterer dagligdagen gennem BørneGenvej i praksisfortællinger og/eller billeder. • Vi får indblik i børnenes dag gennem væggene i Ribisgården, hvor børnene kan fortælle deres os forældre om, hvad de har oplevet og forbedret sig i.